

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. Solvuntur objectiones

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

15. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio : Justitia commutativa sumpta philosophice, & prout ab Aristotele fuit cognita & definita, petit esse ad alterum, non solum alicuius nature, sed etiam alicuius suppositi, ut docet S. Thomas 2. 2. quæst. 8. art. 2. & tamen hoc non obstante, admittimus in Christo justitiam commutativam respectu Dei, solum ratione diversarum naturarum, cum unitate suppositi, vel saltem ex hoc principio ab ipso non relegamus strictam & rigorosam justitiam, conditionem illam, prout extenditur ad distinctionem suppositorum, limitantes ad puras creaturas : Ergo pariter, quamvis servitus legalis à Philosopho definita, petat negationem conjunctionis physice inter servum & dominum, possumus tamen admittere veram servitutem naturalem ad Deum, etsi talis negatio non addit, subindeque non licet colligere, Christum non esse verè & propriè servum Dei servitute naturali, ex eo quod ejus humanitas physice & substantialiter Deo conjuncta sit.

Dico tertio, Christus non debet absolute & sine addito dici servus Dei, sed cum addito & determinatione, videlicet in quantum homo.

16. Probatur primò : Hæc propositio, *Christus est creatura*, non est simpliciter & absolute concedenda, sed solum cum addito, videlicet in quantum homo, ut docet D. Thomas supra quæst. 16. art. 8. Ergo neque ista, *Christus est servus Dei*. Consequentia patet ex paritate rationis, nam sicut esse creaturam nequit competere supposito divino, nisi duntaxat ratione naturæ humanæ, sic etiam servitus repugnat supposito divino, & illi tantum convenit ratione naturæ assumptæ.

17. Probatur secundò : Quæ indifferenter competere possunt & toti & parti, quando parti tantum conveniunt, non prædicantur de toto simpliciter & absolute, sed cum determinatione, Athiops enim v. g. non dicitur absolute albus, sed cum addito, secundum dentes : Atqui subiectio & servitus possunt toti & parti competere : Ergo cum solum conveniant Christo ratione partis, scilicet naturæ humanæ, non debent simpliciter & absolute prædicari de ipso, sed tantum cum addito & determinatione, videlicet in quantum est homo.

§. II.

Solvantur objectiones.

18. Contra primam & tertiam conclusionem nullum militat difficile argumentum, sed contra secundam arguunt Vazquez, Delugo, Hurtado, Martinus, & alii Recentiores ex auctoritate Concilii Francofordiensis, & Adriani Papæ qui Felicem Episcopum Urgelitanum, & Elipandum Archiepiscopum Toletanum damnant, & acriter reprehendunt, eo quod Christum servum & filium adoptivum esse dicerent. Nam Pontifex in epistola præmissa eidem Concilio, editionis Colonienfis, pag. 142. columnâ 2 sic habet : *Tanta vos temeritatis dementia deludit... Adoptivum eum filium, quasi purum hominem calamitati humanæ subiectum, & (quod pudet dicere) servum eum, impij, & ingrati tantis beneficiis, liberatorem nostrum non pertimescitis venenosa sauce suffragare. Cur non verecimini queruli obtrectatores, Deo odibiles, illum servum nuncupare, qui vos de servitute diaboli liberavit ? Et Concilium in epistola ad Episcopos Hispania, non longe à fine, alloquens Felicem & Elipandum : *Intelligite (inquit) in hac professione vestra, duplices diabolica fraudis latuisse dolos... dum & Dominum nostrum**

A Iesum Christum, quem Deum colimus & adoramus, servum prædicatis & adoptivum. Confessio hæc, hoc est scandalum inter paganos gentes, an Deum Christianorum servum esse vel adoptivum, vel per illum ad privi sumus, non ille novum christum, Nos per illum à servitute liberati, non ille servus servus.

Hæc testimonia adeo visa sunt Adriani manifesta, ut Vazquez dixerit, damnantem esse dicere Christum esse servum & Hurtado auctore ausus fuerit, sententiam negantem Christum homini veram propriamque servitutem, tantum esse ab Ecclesia.

Verum utraque censura temeraria est, ut patet ex prædictis Pontificis & Concilii testimoniis exponi possunt. In primis enim dicitur, prædictis, Adriani & Concilium Francofordiense, cum à Christo ut homine relegant servitutem, loqui de servitute pura, conveniente Christo ratione personæ, & multiplicante in illo supposita, qualem Felix & Elipandus ipsi tribuebant, ut colligitur ex eo quod illi hæretici eodem modo, & in eodem sensu asseriebant, Christum esse servum ac filium adoptivum : At filium nem adoptivum ponebant in Christo, ratione suppositi creati, & multiplicante in Christo supposita, subindeque in sensu Nestoriano, respicit, sequenti art. 1. §. 1. fuimus ostendimus. Ergo & servitutem. Unde Damascenus lib. 3. de fide, cap. 2. 1. *Ita autem qui servum eum dicunt, non Christum instar Nestory in duos div. dunt.*

Secunda solutio est, quod excluditur prædictis testimoniis à Christo servitus, quæ est per culpam, non autem servitus naturalis ad Deum, ratione humanitatis assumptæ. Quod verò hæc etiam interpretatio sit legitima, constat ex epistola Concilii, ubi columnâ 12. sic habetur : *ergo Deus verus, quomodo tunc potest adoptivus esse vel servus ? Deum enim nequaquam audire confitemur servum, vel adoptivum, & si cum propheta servum minasset, non tamen ex conditione servitutis, sed ex humilitatis obedientia, quia factus est Patri obediens usque ad matrem, Papæ Leone dicente, assumpta est Matre Domini natura, non culpa, creata ex filio servi, sine conditione serviti. Ubi in Christo admittitur servitus ex humilitatis obedientia, quæ est propria creatura, & humanitatis, sed negatur servitus per culpam. Unde columnâ sequenti Concilium sic prosequitur : *sed & hoc volumus vobis audire, an Adam primus humani generis caput, de terra virgine creatus, liber esset conditus, si servus ? Si servus, quomodo tunc imago Dei ? si liber, quare & Christus quoque non ingenuus de Virgine meliori quidem terrâ, etiam animatâ & immortali, Spiritu Sancto operante, factus est homo, dicente apostolo, factus est primus homo de terra terrenus, secundus de celo celestis ? Si terrenum, liberum constituitur, quare non multo magis celestem, liberum constituitur ? Unde Adam fuit servus factus, nisi ex peccato, appropinquante Petro attestante, Qui peccatum facit, servus est peccati ? Christus autem non fecit peccatum, & tunc servus non est peccati, sed magis liberator & redemptor nostrum, qui servi sunt peccati. Quæ verba manifestè excludunt servitutem peccati à Christo, non tamen servitutem naturalem ad Deum.**

Nec valet quod ait Vazquez, Elipandum & Felicem, non fuisse adeo dementes ac insanos, nec tam impudentes & blasphemos in Christum, ut ei peccati servitutem tribuerent. Nam Pontifex satis denotat impudentiam horum hæreticorum, dum ait loco in objectionibus adduc-

Adrianus in epistola ad Episcopos Hispania supra citata, ad explicanda testimonia Scripturæ, quibus servitus Christo tribuitur, recurreret ad sensum allegoricum, aut metaphoricum; hoc enim necesse non erat, si aliquod genus veræ & propriæ servitutis in Christo agnovisset, quia poterant huiusmodi testimonia de illo explicari in sensu vero & proprio.

Ad primam instantiam respondeo negando 27. Sequelam, & paritatem: Ratio verò discriminis inter servitutem, & filiationem adoptivam est, quia Concilium dum loquitur de filiatione adoptiva, utitur propositionibus excludentibus omnem modum adoptionis, asserens nullo modo, & nulla ratione, & significatione, esse filium adoptivum; quæ si in rigore sumantur, omnem modum adoptionis à Christo excludunt: dum autem servitutem à Christo ut homine relegat, hoc modo loquendi non utitur, sed propositionibus simplicibus negativis, quæ non petunt ita universaliter accipi, ut omnem modum servitutis excludant, ut supra ostensum est.

Ad secundam nego etiam Sequelam: licet enim rei veritate attentâ, melius & consultius esset testimonia Scripturæ quibus servitus Christo tribuitur, in sensu proprio, quam metaphorico, vel allegorico, interpretari; utilitate tamen consultâ, convenientius fuit Pontificem in sensu metaphorico quam proprio illa exponere; eò quod tunc temporis Hispanis ad quos epistolam suam dirigebat, nomen servi erat exosum, propter duram servitutem quâ à Mauris opprimebantur: unde ne Hispani scandalizarentur, maluit Pontifex ad sensum metaphoricum recurrere, quam prædicta testimonia de servitute naturali, conveniente Christo ratione naturæ assumptæ, interpretari.

Obijciunt secundo Adversarii plura sanctorum Patrum testimonia, quibus servitutem Christo ut homini negare videntur. Ita Athanasius oratione 3. contra Arrianos, Chrysostomus homil. 13. in epistola ad Hebræos, Eusebius Emilianus homil. 6. de Paschate, Cyrillus in expositione Symboli, Theodoretus in impugnatione sexti anathematismi Cyrilli, ac denique Leo I. ferm. 3. de Nativit. ubi sic ait: *Assumpta est de matre hominis natura, non culpa: creata est forma servi, sine conditione servili.*

Verum hæc soluta manent ex dictis; nam eo planè modo hæc testimonia intelligi & explicari debent, quo ea quæ ex Adriano & Concilio Francofordiensi retulimus, nimirum de servitute ratione suppositi, de servitute legali, & de servitute peccati; hæc enim tria genera servitutis intendunt sancti Patres à Christo excludere, non autem servitutem naturalem ad Deum, ratione solius naturæ, cum unitate suppositi.

Obijciunt tertio: De ratione servi est subalterius potestate constitui, & cum illo in bonis, in honore, & sedē non communicare; Sed Christus, etiam ut homo, cum Deo in his omnibus communicat, ut supra ostensum est: Ergo propriè servus non est. Item servus debet esse persona diversâ à domino: At Christus ratione unionis hypostaticæ, est persona eadem cum Deo: Ergo non est ejus servus, etiam servitute naturali.

Ad hæc etiam patet solutio ex supra dictis, respondetur enim ad servitutem legalem requiri negationē communicationis in bonis, in honore,

Adrianus in epistola ad Episcopos Hispania supra citata, ad explicanda testimonia Scripturæ, quibus servitus Christo tribuitur, recurreret ad sensum allegoricum, aut metaphoricum; hoc enim necesse non erat, si aliquod genus veræ & propriæ servitutis in Christo agnovisset, quia poterant huiusmodi testimonia de illo explicari in sensu vero & proprio.

Tertia solutio est, Adrianum, & Patres Concilii Francofordiensis, locis citatis, solum voluisse excludere à Christo servitutem legalem ad homines vel Angelos, ait enim Concilium, in epist. ad Episcopos Hispania, Felicem & Eupandum alloquens: *sed forte servum hominis eum fuisse dicitis? An ne Angelorum eum servum vultis dicere?* Ex quibus constat relegari ex mente Concilii & Pontificis à Christo ut homine triplicem servitutem, nimirum servitutem puram, ratione suppositi creati, servitutem peccati, & servitutem legalem; non autem servitutem naturalem ad Deum, ratione solius naturæ assumptæ, cum unitate suppositi.

Dices, Postquam Concilium exclusit à Christo servitutes recensitas, hæc verba subiecit: *Quid dicitis de Deo Patre, qui eum in Baptismo & transfiguratione filium nominavit, non servum?* Ergo juxta Concilium, etiam servitus ad Deum Christo ut homini non convenit, ac proinde nec servitus naturalis.

Respondeo respectu Dei non solum dari in creatura rationali servitutem naturalem in dependentia fundatam, sed etiam servitutem ex peccato contractam; etenim ratione peccati homo novo titulo Deo ut iudici subicitur, Deusque jus novum contra peccatorem acquirit, illum in penam peccati puniendi, imò & ipsum annihilandi: Cum ergo Concilium negat Christo ut homini servitutem ad Deum, non est intelligendum de servitute naturali super creationem fundata, sed de servitute ad Deum, titulo peccati contracta. Vel secundo responderi potest loqui de servitute ad Deum, ratione suppositi, impossibili cum unitate personæ; illamque in Christo non reperiri, rectè probat Concilium ex eo quod Pater in Baptismo, illum filium nominavit (intellige naturalem) nam cum ista filiatione non stat servitus ratione suppositi, pugnans cum personæ unitate.

Contra hanc solutionem dux fieri possunt instantiæ. Prima est, si Concilium relegans servitutem à Christo explicari possit de servitute ratione suppositi, vel legali, aut de servitute peccati, etiam cum excludit filiationem adoptivam à Christo, poterit absque inconvenienti exponi, vel de filiatione adoptiva per peccatum amissibilem, vel de adoptione personarum multiplicante, vel de adoptione legali: Sed hoc dici nequit, ut patet ex dicendis disp. sequenti: Ergo nec illud.

Secunda est: Si Christus servus esset ratione nature humane, servitute aliqua propriâ, malè

re, & sede, non autem ad servitutem naturalem, huic enim non repugnat servum communicare cum domino in iisdem bonis, dummodo inferiori modo communicet: humanitas verò Christi, licet cum Deo in iisdem bonis communicet, non tamen ad æqualitatem cum illo, sed modo inferiori participat bona, honorem, & sedem ejus; nam bona illa Deo competunt per essentialitatem, humanitati verò Christi, per gratiosam communicationem.

33. Ad illud quod subditur, nimirum servum debere à domino distingui personaliter, dicendum est, hoc quidem exigi in humanis, ubi non potest reperiri diversitas naturarum, cum unitate suppositi, in Christo tamen posse reperiri veram servitutem ad Deum, ratione diversarum naturarum, cum unitate suppositi; quemadmodum in illo, ob solam diversitatem naturarum, reperitur obedientia, oratio, satisfactio rigorosa, & iustitia commutativa ad Deum, licet hæc in humanis, non solum naturarum, sed etiam suppositorum diversitatem requirant.

ARTICULUS II.

An Christus, ut homo, in hac vita mortali, verè & propriè oraverit, & etiam nunc oret in celo?

§. I.

Duplici conclusione utraque difficultas breviter resolvitur.

Dico primò: Christus ut homo verè oravit hac in vita mortali, nec solum pro aliis, sed etiam pro se.

34. Prima pars hujus conclusionis ex variis Scripturæ locis apertè colligitur: dicitur enim Luc. 6. de Christo: *Exiit in montem orare, & erat pernoctans in oratione* Mat. 14. *Dimissa turba ascendit in montem solus orare.* Marci 14. *Procidit super terram, & orabat ut si fieri posset, transiret ab eo hora.* Joann. 17. *Pater venit hora, clarifica filium tuum.* Denique ad Hebræos 5. *Qui in diebus carnis sue preces supplicationesque ad eum qui possit illum salvum facere à morte, cum clamore valido & lacrymis offerens, exauditus est pro sua reverentia.* Hæc autem propriè intelligenda sunt, cum nihil cogat ad improprium sensum recurrere, & oratio Christum ut hominem non dedecet, sed potius ei maximè conveniret. Primò, ut Deo hunc religionis cultum exhiberet. Secundò, ut orandi nobis exemplum præberet. Tertiò, ut modis omnibus salutem nostram operaretur, merendo, satisfaciendo, & impetrando. Quartò, ut patrem suum omnis boni autorem ostenderet. Quintò, ut verum Dei filium se demonstraret, Patrem suum naturalem invocando, & omnia quæ efficaciter à Deo postulabat impetrando. Unde Joann. 11. ante Lazari suscitationem dicebat: *Pater gratias ago tibi, quoniam exaudisti me.* Ego autem sciebam quoniam semper me audis, sed propter populum qui circumstat, dixi: ut credant quia tu me misisti. Denique aternà Dei ordinatione constitutum fuit, ut multa per Christum non aliter fierent quàm interventu orationis, & per viam impetrationis: unde sicut propter homines redimendos necessariū fuit il-

lum mori, ita propter aliqua obtinenda, necesse fuit illum orare. Ex quo probatur etiam secunda pars conclusionis, quæ asserit Christum non solum pro aliis, sed etiam pro se orasse. Unde Thomas hic quæst. 21. art. 3. in corp. sic ait: *In humana natura quadam bona Christus habuit, quædam non habuit, sed expectabat ab eo quodam bona, nondum habita, sed percipienda; & talia sicut pro bonis jam perceptis, in humana natura gratias agebat Patri, recognoscendo eum autorem, ut patet Mat. 26. & Joann. 11.) ita etiam ut Patrem autorem recognosceret, ab eo orando petebat quæ sibi deerant secundum humanam naturam, patrisque corporis, & alia huiusmodi.*

B Dico secundò: Christus etiam nunc in celo existens, verè & propriè orat, nobis divitiarum beneficia postulando. Est contra Medinam, Vaz quem, Beccanum, Delugo, & alios, asserunt Christum in celo orare tantum interpretari, quatenus ejus orationes fuisset in hac vita mortali, & merita ac passionis sunt in conspectu memoria Dei, & à Christo præsentem sedem ad dexteram Patris, exhibentur illi quodammodo objective, Deumque sollicitant ad ea quæ eundem id, quod promerita sunt. Est etiam contra Thomæ in 4. dist. 15. quæst. 4. art. 6. quæst. 2. ad 1. Abulenſis in cap. 14. Matthæi quæst. 14. Tellei in c. 16. Joann. annor. 35. Suarez hic dist. 4. sect. 2. & Martinoni disp. 15. sect. 1.

C Favent SS. Patres: Iustinus enim in Apologeticis ad Orthodoxos, quæst. 105. sic dicitur: *Si enim carnis imbecillitas superior religionis effectus, tamen ut confessionis nostra ratione pro nobis loquitur & rogat, quanto magis carnis corporis imbecillitas erat obnoxia, magis ille & firmo, atque lacrymis egēbat, cum quibus precor qui se liberare à morte posset, offerret.* Ambrosius in cap. 8. epistolæ ad Romanos: *Christus resurgens semper causas nostras agit apud Patrem, causa postulatio continui non potest. quia in dextera Dei.* Gregorius magnus in 5. Psalmum Penitentem paulo post initium: *Quotidie Christus in Ecclesia, de quo resatur Apostolus Paulus, quæ sit ad dexteram Patris interpellat pro nobis.* Denique Bernardus ferm. de Nativitate Mariæ de oratione Christi nunc in celo existentis hæc habet: *Ad Patrem verebatur accedere: solo auditu territus, ad solusgiebas, Iesum dedit tibi mediatorem. Quid nos qualem Patrem Filius talis obtineat? Exaudietur enim que pro reverentia sua: Pater enim diligit Filium.*

D Ratio etiam suffragatur: Oratio enim non dedecet Christum in celo, neque quia est Deus, cum sit etiam homo, & quia alioquin neque in hac mortali vita orasset: neque etiam quia est beatus, alioquin Sancti non possent pro nobis orare. Imò valde decens & utilis est, cum sit eius religionis, valens ad Deum honorandum, & ad impetrandum quod petitur, si expediat. Ergo Christus, etiam nunc in celo existens, verè & propriè orat. Et sanè cum Christus in celo Deum colat adoratione, gratiarum actione, aliis actibus laudis, quidni etiam oratione? Quidni etiam nunc salutem nostram operetur tali medio sibi decenti, nobis utili, & Deo glorioso?

Addo quòd Christus, etiam nunc in celo existens, verè & propriè Sacerdos est, unde sacrificium ejus aternū dicitur: Sed inter alia munera quæ Sacerdoti conveniunt, præcipuum est orare, & preces pro populo Deo offerre: Ergo Christus etiam nunc in celo existens, verè & propriè orat.